

Lag om investerarskydd;

utfärdad den 18 mars 1999.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs² följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om ersättning för förlust av investerarens finansiella instrument och medel hos ett värdepappersinstitut (investerarskydd).

Frågor om investerarskyddet handläggs av Insättningsgarantinämnden.

Definitioner

2 § I denna lag betyder

1. värdepappersinstitut: detsamma som anges i 1 kap. 2 § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse,

2. investerare: den som anlitat ett värdepappersinstitut för utförande av en investeringstjänst eller den för vars räkning tjänsten utförs,

3. investeringstjänst: en sådan tjänst som avses i 1 kap. 3 § första stycket och 3 kap. 4 § första stycket 2 och 3 lagen om värdepappersrörelse, 2 kap. 2 § första stycket 9 bankrörelselagen (1987:617) samt 14 § lagen (1990:1114) om värdepappersfonder,

4. finansiella instrument: detsamma som anges i 1 kap. 1 § lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument.

Investerarskyddets omfattning

3 § Investerarskyddet omfattar

1. finansiella instrument som tillhör en investerare och som ett svenskt värdepappersinstitut eller en filial i Sverige till ett utländskt värdepappersinstitut förfogar över i samband med att en investeringstjänst utförs, och

2. medel som ett svenskt värdepappersinstitut eller en filial i Sverige till ett utländskt värdepappersinstitut har tagit emot med redovisningsskyldighet i samband med att en investeringstjänst utförs.

¹ Prop. 1998/99:30, bet. 1998/99:FiU15, rskr. 1998/99:131.

² Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 97/9/EG av den 3 mars 1997 om system för ersättning till investerare (EGT L 84, 26.3.1997, s. 22, Celex 397L0009).

Rätt till ersättning enligt denna lag föreligger inte om medlen kan ersättas enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti.

4 § Ett svenskt värdepappersinstitut tillhör investerarskyddet enligt denna lag.

Investerarskyddet omfattar även tillgångar enligt 3 § hos ett svenskt värdepappersinstituts filial i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Det svenska investerarskyddets nivå och omfattning överstiger i sådana fall inte det skydd som gäller i det landet.

Insättningsgarantinämnden får på ansökan av ett svenskt värdepappersinstitut besluta om att skyddet enligt denna lag skall omfatta även tillgångar enligt 3 § som finns hos en filial till institutet i ett land utanför EES.

5 § Insättningsgarantinämnden får på ansökan av ett utländskt värdepappersinstitut besluta att institutets filial i Sverige skall tillhöra investerarskyddet, om filialen inte tillhör ett investerarskydd i ett annat land som uppfyller minst de krav som gäller inom EES.

När ersättning fastställs enligt denna lag skall i fall som avses i första stycket avdrag göras för den ersättning en investerare som anlitat filialen kan få från ett investerarskydd i institutets hemland.

6 § Insättningsgarantinämnden får på ansökan av ett utländskt värdepappersinstitut från ett land inom EES besluta att institutets filial i Sverige skall tillhöra det svenska investerarskyddet som komplettering till det skydd som gäller för institutet i hemlandet (kompletteringskydd).

Detsamma gäller för ett utländskt värdepappersinstitut från ett land utanför EES, om dess filial i Sverige tillhör ett skydd i hemlandet som uppfyller minst de krav som gäller inom EES.

När ersättning fastställs enligt denna lag skall i fall som avses i första och andra styckena avdrag göras för den ersättning en investerare som anlitat filialen kan få från skyddet i institutets hemland.

Ersättning från investerarskyddet

7 § En investerare har rätt till ersättning från investerarskyddet om ett värdepappersinstitut som tillhör skyddet försätts i konkurs och investeraren inte från institutet kan få ut finansiella instrument eller medel som avses i 3 §.

Om en filial till ett utländskt värdepappersinstitut tillhör investerarskyddet, har investerare som anlitat filialen även rätt till ersättning om en behörig myndighet i institutets hemland förklarat att finansiella instrument och medel hos institutet inte är tillgängliga. Vad som sägs i denna lag om konkursbeslut skall i sådana fall tillämpas på motsvarande sätt.

8 § Ersättning för finansiella instrument skall lämnas med belopp som motsvarar instrumentens marknadsvärde vid utgången av den dag konkursbeslutet meddelas. Om instrumenten är föremål för kursättning skall, om inte annat framgår, marknadsvärdet anses uppgå till den senast noterade betalkursen eller, om sådan inte finns, senast noterade köpkursen.

Om rätt till ränta finns enligt lag eller avtal, skall ersättning för medel även omfatta ränta till och med dagen för konkursbeslutet.

Finansiella instrument eller medel som är angivna i ett annat lands valuta skall räknas om till svenska kronor enligt den senaste köpkurs som gällde dagen för konkursbeslutet.

9 § En investerare har rätt till ersättning enligt denna lag med sammanlagt högst 250 000 kronor för varje värdepappersinstitut.

En investerare har inte rätt till ersättning från investerarskyddet till den del han erhållit utdelning i institutets konkurs, ersättning genom institutets ansvarsförsäkring eller skadestånd enligt 7 kap. 2 § lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument, för en enligt denna lag ersättningsgill förlust.

10 § Om en person har anlitat ett värdepappersinstitut helt eller delvis för någon annans räkning, skall denne ha rätten till ersättning. Rätten till ersättning skall i sådant fall prövas som om den personen själv har anlitat institutet.

11 § Om de finansiella instrument eller medel som ersättningen avser är pantsatta, skall panthavaren ha panträtt i ersättningen.

Undantag från investerarskyddet

12 § Andelsägare i en värdepappersfond enligt lagen (1990:1114) om värdepappersfonder har inte rätt till ersättning för tillgångar som ingår i fonden.

Investerarskyddet gäller inte heller för tillgångar som omfattas av lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande.

13 § Ett värdepappersinstitut som tillhör investerarskyddet kan inte få ersättning från detta.

14 § Ett krav avseende tillgångar som enligt en lagakraftvunnen dom har varit föremål för brott enligt 9 kap. 6, 6 a, 7 eller 7 a § brottsbalken, skall inte ge rätt till ersättning från investerarskyddet.

Utredning och utbetalning av ersättning

15 § En investerare som vill ha ersättning enligt denna lag skall framställa sitt krav till Insättningsgarantinämnden senast ett år från dagen för konkursbeslutet. Har investeraren inte framställt sitt krav inom denna tid är rätten till ersättning förlorad.

Om investeraren har varit förhindrad att framställa sitt krav inom den tid som anges i första stycket, börjar tidsfristen i stället att löpa när hindret upphör.

16 § Om förvaltaren i ett värdepappersinstitutets konkurs finner att en investerare kan ha rätt till ersättning från investerarskyddet, skall förvaltaren genast informera investeraren om detta. Förvaltaren skall också lämna de uppgifter till Insättningsgarantinämnden som nämnden behöver för att kunna ta ställning till en investerares ersättningskrav.

17 § Insättningsgarantinämnden skall betala ut ersättning till en investerare snarast möjligt och senast två veckor efter det att ersättningen slutligt har fastställts.

18 § Om åtal har väckts för brott enligt 9 kap. 6, 6 a, 7 eller 7 a § brottsbalken avseende viss tillgång och ersättning begärs för tillgången, skall Insättningsgarantinämnden besluta att ersättning tills vidare inte skall betalas ut.

Återbetalning av ersättning

19 § Om någon genom oriktiga uppgifter eller på annat sätt har orsakat att ersättning betalats ut felaktigt eller med för högt belopp, skall återbetalning ske av vad som har betalats ut för mycket tillsammans med ränta beräknad enligt 6 § räntelagen (1975:635).

Återbetalning skall också ske om någon i annat fall har tagit emot ersättning felaktigt eller med för högt belopp och skäligen borde ha insett detta. Ränta skall i sådana fall beräknas enligt 5 § räntelagen.

Beslut enligt första och andra styckena fattas av Insättningsgarantinämnden och får verkställas enligt utsökningsbalken.

Om det finns särskilda skäl, får återbetalningsskyldighet enligt första och andra styckena efterges helt eller delvis.

Information

20 § Ett värdepappersinstitut skall informera sina kunder om

1. det skydd som gäller hos institutet för tillgångar som avses i 3 §,
2. den ersättningsnivå som gäller för skyddet, och
3. formerna för utbetalning av ersättning från skyddet.

Informationen skall hållas tillgänglig på svenska språket.

I fråga om underlåtelse att lämna information som anges i första stycket eller som annars är av särskild betydelse från konsument synpunkt finns bestämmelser i marknadsföringslagen (1995:450).

Övertagande av fordran

21 § I fråga om ersättningar som har betalats ut från investerarskyddet träder staten in i investerarens rätt mot värdepappersinstitutet med företrädesrätt framför investeraren intill det utgivna beloppet.

När ett utländskt skyddssystem har betalat ut ersättning med anledning av att ett svenskt värdepappersinstitut försatts i konkurs, träder det utländska skyddssystemet in i investerarens rätt mot värdepappersinstitutet med företrädesrätt framför investeraren intill det utgivna beloppet.

22 § Om en investerare har rätt till ersättning enligt en ansvarsförsäkring som har tecknats av ett värdepappersinstitut och om ersättning har betalats ut enligt denna lag för de tillgångar som försäkringsersättningen avser, träder staten in i investerarens rätt till ersättning enligt ansvarsförsäkringen med företrädesrätt framför investeraren intill det utgivna beloppet.

Om en investerare har rätt till skadestånd enligt 7 kap. 2 § lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument och ersättning har be-

talats ut från investerarskyddet för de tillgångar som skadeståndet avser, träder staten in i investerarens rätt till ersättning enligt den lagen med företrädesrätt framför investeraren intill det utgivna beloppet.

Ingripanden

23 § Insättningsgarantinämnden skall underrätta Finansinspektionen, om ett värdepappersinstitut som tillhör investerarskyddet inte fullgör sina skyldigheter enligt denna lag.

24 § Om en filial som avses i 6 § första stycket tillhör investerarskyddet och värdepappersinstitutet inte fullgör sina skyldigheter enligt denna lag, skall Insättningsgarantinämnden underrätta tillsynsmyndigheten i institutets hemland om detta. Nämnden skall samarbeta med den tillsynsmyndigheten i fråga om åtgärder som vidtas för att säkerställa att institutet fullgör sina skyldigheter.

Om institutet ändå inte fullgör sina skyldigheter får nämnden förelägga institutet att vidta rättelse inom viss tid, dock minst ett år. Institutet skall erinras om att skyddet inte längre skall gälla för filialen, om institutet inte fullgör sina skyldigheter. Har institutet inte vidtagit rättelse inom föreskriven tid får nämnden besluta att skyddet inte längre skall gälla för filialen. Ett sådant beslut får meddelas endast om tillsynsmyndigheten i institutets hemland har samtyckt till beslutet.

25 § Om en filial som avses i 6 § andra stycket tillhör investerarskyddet och värdepappersinstitutet inte fullgör sina skyldigheter enligt denna lag, får Insättningsgarantinämnden förelägga institutet att vidta rättelse inom viss tid. Har rättelse inte skett inom föreskriven tid får nämnden besluta att skyddet inte längre skall gälla för filialen. Sådant beslut får meddelas först sedan tillsynsmyndigheten i institutets hemland har underrättats.

26 § Om ett svenskt värdepappersinstituts filial i ett land utanför EES tillhör investerarskyddet enligt 4 § tredje stycket och institutet inte fullgör de skyldigheter som enligt denna lag gäller för filialen, får Insättningsgarantinämnden förelägga institutet att vidta rättelse inom viss tid. Har rättelse inte skett inom föreskriven tid får nämnden besluta att skyddet inte längre skall gälla för filialen. Har nämnden beslutat att skyddet inte längre skall gälla, skall nämnden underrätta Finansinspektionen och tillsynsmyndigheten i det land där filialen finns om beslutet.

27 § När Insättningsgarantinämnden har beslutat att investerarskyddet inte längre skall gälla för tillgångar hos ett värdepappersinstitut, skall institutet informera berörda investerare om beslutet.

28 § Ett beslut om att skyddet inte längre skall gälla hos ett värdepappersinstitut inverkar inte på skyddet av de tillgångar som omfattades av skyddet när beslutet meddelades. Motsvarande gäller när Finansinspektionen återkallat en oktroj eller ett tillstånd att driva värdepappersrörelse.

Avgifter och säkerställande av utbetalningar

29 § De värdepappersinstitut som tillhör investerarskyddet skall betala avgifter till Insättningsgarantinämnden.

Institutens sammanlagda avgifter skall motsvara vad som är nödvändigt för en långsiktig finansiering av skyddet och för att täcka nämndens administrationskostnader. Vid beräkningen av avgiften skall beaktas hur stor andel skyddade tillgångar som finns hos institutet jämfört med samtliga skyddade tillgångar.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Insättningsgarantinämnden får meddela föreskrifter om hur avgiften skall beräknas.

30 § Om skyddet för ett värdepappersinstitut börjar eller upphör att gälla under ett löpande kalenderår får Insättningsgarantinämnden ta hänsyn till detta när avgiften för skyddet fastställs.

31 § Avgifter och andra medel som Insättningsgarantinämnden förvaltar skall placeras på räntebärande konto i Riksgäldskontoret. Medlen får endast användas för utbetalning av ersättning enligt denna lag samt för att täcka kostnader för tillhandahållande av investerarskyddet och nämndens administrationskostnader för skyddet.

Om de medel som finns på konto hos Riksgäldskontoret inte räcker till för att betala ut ersättningar eller om ersättningar inte kan betalas på annat sätt, får Insättningsgarantinämnden låna medel i Riksgäldskontoret.

32 § Ett värdepappersinstitut som omfattas av investerarskyddet skall lämna de uppgifter till Insättningsgarantinämnden som nämnden behöver för att fastställa institutets avgift och i övrigt för sin verksamhet enligt denna lag.

Överklagande

33 § Insättningsgarantinämndens beslut enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Detta gäller dock inte beslut i ärenden som avses i 20 § första stycket 5 förvaltningslagen (1986:223).

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1999 utom i fråga om 14 och 18 §§, som träder i kraft den 1 juli 1999.

På regeringens vägnar

GÖRAN PERSSON

ERIK ÅSBRINK
(Finansdepartementet)